

інвестиції та забезпечує зайнятість. На накопичення прибутку впливають певні фактори, які можна розділити на дві категорії: зовнішні та внутрішні.

Внутрішні фактори залежать від діяльності підприємства: обсяг діяльності підприємства, стан та ефективність використання ресурсів підприємства, рівень доходів, рівень витрат, ефективність цінової та асортиментної політики.

До зовнішніх відносять ті фактори, які не залежать від діяльності підприємства: державне регулювання цін в сучасних умовах на товари, які входять до споживчого кошика, подорожчання послуг інших галузей, система оподаткування, зміна нормативних документів по кредитуванню, збільшення облікової ставки за користування кредитними, політика держави по формуванню доходів, відсутність індексації доходів населення залежно від темпів інфляції.

Отже, в результаті дослідження було виявлено, що прибуток є важливим показником ефективної діяльності будь-якого підприємства.

Список літератури

1. Ширягіна О. Є. Значення прибутку у фінансово-господарській діяльності підприємств. *Вісник Технологічного університету Поділля. Економічні науки*. Ч.2,Т. 1. 2004. С. 152-155.
2. Чумаченко М. Г. Дослідження теоретичних, методологічних і прикладних проблем регіональної політики сталого розвитку. *Фінанси України*. 2008. № 11. С. 123-124.
3. Бойчик І. М. Економіка підприємства: [навч. посібник] К.: Атіка, 2004. 480 с.
4. Біла О. Г. Фінанси підприємств: [навч. посібник]. Львів: Магнолія, 2009. 383 с.
5. Осовська Г. В., Юшкевич О. О., Завадський Й. С. Економічний словник. К.: Кондор, 2007. 358 с..
6. Словник термінів і понять, що вживаються у чинних нормативно-правових актах України / за ред. Сіренко В. Ф., Станік С. Р. К.: Оріяни, 1999. 502 с.

УДК 338

Пузирьова П. В.

доцент кафедри підприємництва та бізнесу,
Київський національний університет технологій та дизайну

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СКЛАДОВОЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ КЛАСТЕРІВ

В сучасних ринкових умовах сьогодення теоретичні основи забезпечення фінансової складової кластерних утворень потребують значної уваги, оскільки проблема фінансування, створення і функціонування підприємницьких кластерів в Україні на сьогоднішній день є однією з головних при створенні загальної інноваційної інфраструктури [1, 4, 5]. Водночас вчені вказують на дефіцит обґрунтування на теоретичному рівні фінансових, організаційних та інших умов адаптації таких нових господарських об'єднань підприємницьких структур, як виробничі кластери до специфічних реалій української економіки, що актуалізує поглиблене вивчення теорії виробничого кластера, з метою окреслення концептуальних засад створення його раціональної організаційної структури, а також формування ефективного фінансового механізму функціонування вказаного об'єднання [1 – 4].

Аналіз наукових публікацій і накопиченого досвіду дозволяє зробити висновок про те, що кластери, як економічний феномен, являють собою один з найбільш прогресивних видів організації господарської діяльності в регіоні [4, 5]. Цільові установки, що лежать в основі кластерної концепції апріорі спрямовані на суттєве покращення економічних і соціальних результатів господарської діяльності. Так, підприємства, які входять до складу сформованих кластерів, по-перше, стають привабливими для впровадження приватних інвестицій і підприємницької ініціативи у сферу наукових досліджень і розробок; по-друге, господарюючі суб'єкти зможуть зберегти, а у подальшому і підвищити свою конкурентоспроможність не тільки на внутрішньому, але й на світовому ринку товарів і послуг; по-третє, продуктивна економічна діяльність буде сприяти виникненню синергетичного ефекту і більш оперативному вирішенню цілого спектра соціальних проблем на регіональному рівні управління [4 – 5, 6].

Кластерна політика ґрунтується на принципах узгодженості, відкритості, системності, ефективності, доступності, адресності, добровільності, а запровадження кластерів створює значні можливості для підвищення конкурентоспроможності місцевого бізнесу, більш ефективного використання місцевих ресурсів, а також підвищення ефективності економічної політики регіональної влади [4, 5].

Враховуючи масштабність реалізації процесу формування підприємницьких кластерів в Україні, особливу увагу слід звернути на залучення фінансових ресурсів, спрямованих на реалізацію даних проєктів. Так, існують три моделі фінансування процесу формування та розвитку підприємницьких кластерів, які принципово відрізняються одна від одної і можуть одночасно застосовуватися у наш час в Україні [4]:

- за рахунок бюджетних коштів;
- коштів приватних інвесторів;
- змішаного фінансування (кошти приватного інвестора у поєднанні з бюджетними), як одного з варіантів державно-приватного партнерства.

Від джерел фінансування кластера залежить його організаційна структура та інші суттєві характеристики, такі як спрямованість діяльності, виживання й ефективність [4, 5]. При цьому слід зазначити, що держава має бути головним інвестором лише на початковій стадії розвитку кластера. Надалі можливим і бажаним має стати змішане (приватне і державне) фінансування, або самофінансування. На більш пізніх стадіях розвитку кластера зниження розмірів інвестицій від держави повинно стати загальним правилом, при цьому інвестування кластерних ініціатив за рахунок різних індустріальних асигнувань та членських внесків буде набувати все більшої значущості [1 – 3, 4].

Доцільним також є планування та фінансування підприємницьких кластерів з боку регіональних органів влади на період 3 – 5 років. Після закінчення зазначеного строку кластер повинен перейти на самофінансування, а потреба у державному фінансуванні зникнути. Державне фінансування має відігравати роль фактора, який залучає інноваційні організації до кластеру, до тих пір, поки вони не усвідомили переваги кластерних проєктів. І навпаки, якщо держава не фінансує кластери, то це може призвести до незатребуваності кластерного підходу, що є неприпустимим [3, 4].

В умовах дефіциту інвестиційних ресурсів, коли багато інноваційних компаній націлено на збереження ринкових позицій, навряд чи варто сподіватися на те, що вони знайдуть кошти на покриття початкових витрат на участь у кластерах. Більш того, невдалий старт може дискредитувати саму ідею кластерів. Водночас приватний капітал не завжди охоче інвестує у створення кластерних структур через складність розподілу фінансових потоків всередині кластера, недостатню захищеність інвестицій на рівні національного українського законодавства [4, 5].

Необхідно зазначити, що розглянувши фінансування діяльності кластерів за кордоном, можна стверджувати, що більшість інвестицій здійснюються за рахунок коштів держави, при цьому її організаційна роль виражена значно слабкіше. Також світовий досвід показує, що фінансування створення підприємницьких кластерів через значну ризикованість таких проєктів нерідко здійснюється із залученням коштів спеціальних інвесторів, готових прийняти високі ризики. Тому в усьому світі в ролі таких інвесторів найчастіше виступають венчурні фонди, здатні йти на ризик заради високого прибутку успішних проєктів, який компенсує невдалі вкладення [4].

Як зазначає С. В. Буснюк [5], кластери утворюються на основі поєднання капіталу різних підприємницьких структур, особливості діяльності яких суттєво впливають на формування та використання їхнього фінансового капіталу і вимагають застосування у дослідженні специфічних підходів, що обумовлено особливостями діяльності. Таке об'єднання капіталів надає учасникам цих об'єднань значні переваги порівняно з їхньою діяльністю як окремих (незалежних) суб'єктів господарювання.

Отже, як висновок хочеться підкреслити та наголосити, що найкращим з усіх розглянутих способів фінансування кластерних структур слід вважати державно-приватне партнерство, яке вбирає в себе позитивні сторони кожної з інших моделей фінансування

(державної, приватної), нівелює їхні недоліки і не суперечить змісту формування кластера, яким є досягнення синергетичного ефекту для всіх його учасників [4].

Список літератури

1. Ступак С.М. Фінансування інноваційних процесів в кластері / С.М. Ступак, Т.Б. Кублікова // Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету «Наука й економіка». – Хмельницький: ХЕУ, 2012. – Вип. 1 (25). – С. 50-52.
2. Єрмакова О.А. Підвищення конкурентоспроможності приморських регіонів України на основі кластерної моделі: монографія / О.А. Єрмакова. – Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2011. – 221 с.
3. Кропельницька С.О. Залучення фінансових ресурсів некомерційними суб'єктами кластера / С.О. Кропельницька // Вісник Прикарпатського університету. Серія : Економіка. – 2014. – Вип. 10. – С. 217-225.
4. Біла Л.М., Лісничук О.А. Формування фінансових ресурсів підприємницьких кластерів: світовий досвід та вітчизняна практика. Електронний ресурс URL: <http://ir.nusta.edu.ua/jspui/handle/doc/1423>.
5. Буснюк С.В. Фінансовий капітал кластерів: особливості формування та використання : дис. ...канд. економ. наук / С.В. Буснюк. – Луцьк: Луцький національний технічний університет, 2015. – 229 с.
6. Войнаренко М.П., Кластери в економіці України: монографія/ за наук. ред. докт. наук, проф. М.П. Войнаренка. – хмельницький: ХНУ, ФОП Мельник А.А., 2014. – 1085 с.

УДК 330.332.2

Савіцька Н. В.

кандидат економічних наук, доцент кафедри
міжнародної економіки та інвестиційної діяльності,
Львівський інститут економіки і туризму,

Семчишин В. В.

магістр,
Львівський інститут економіки і туризму

**НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ**

На сучасному етапі розвитку економіки України однією з ключових умов соціально-економічного зростання є залучення достатнього рівня інвестицій. Ринкові умови господарювання роблять актуальною проблему інвестування для будь-якого суб'єкта господарювання, оскільки підприємство, яке використовує залучені інвестиційні ресурси, має більш високий фінансовий потенціал для свого розвитку. Готельний бізнес в Україні потребує постійних інвестиційних вкладень задля збереження конкурентних позицій на ринку, підвищення рівня задоволення попиту споживачів на послуги, які за асортиментом та якістю відповідають світовим стандартам. Залучення інвестицій тісно взаємопов'язано з інвестиційною привабливістю підприємств готельного бізнесу. Незважаючи на нестабільність економічної ситуації, яка склалась в Україні, знаходяться інвестори, готові вкласти фінансові ресурси у готельний бізнес, адже ця ніша перспективна, рентабельна, має споживчий попит певних сегментів ринку, пов'язана з міжнародними зв'язками туристичного, бізнесового, конгресійного, спортивного, оздоровчого, культурного характеру.

Інвестиційна діяльність в готельно-ресторанному закладі є надзвичайно важливою, оскільки дає змогу готелю ефективно функціонувати, реагувати на вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища та розширювати напрямки власної діяльності. Інвестиції трактуються як вкладення капітальних коштів для їх майбутнього збільшення, що є основним визначенням і у американських, і у європейських підходах. Інвестиції – всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток або досягається соціальний ефект» [1]. Аналіз літературних джерел дав змогу визначити інвестиції як різноманіття цінностей (фінансових, матеріальних та інших), які з метою отримання певного доходу вкладаються в об'єкти підприємництва інвесторами. Інвестиційна привабливість – це сукупність економіко-психологічних характеристик фінансово-господарської діяльності